ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Δραχμὰς 7.50*
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Φρ. Χρ. 8*

ΕΤΟΣ Β' — ΑΡΙΘΜΟΣ 43

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ Λ. 10

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν :
"ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ,, ΑΘΗΝΑΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Φεβρουαρίου 1907

Ἡ «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον δωδεκαμελοῦς συμβουλίου ἐκ δικηγόρων ἐν Ἀθήναις.

Ἐπόπτης τῆς ὕλης καὶ ὑπεύθυνος
ΠΕΤΡΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ
Δικηγόρος ἐν Ἀθήναις

ΟΙΟΣ Ο Α. ΜΑΝΔΡΑΠΗΛΙΑΣ

Ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ Εἰσαγγελεὺς κ. Δ. Τσιβανόπουλος, ὅστις καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ του ἀξιώματος καὶ ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς μετὰ τοῦ ὑπερόχου δικαστοῦ στενοτάτης φιλίας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλήρη τῆς δράσεώς του ὡς δικαστοῦ τὴν εἰκόνα, ἀπέδωκε ταύτην διὰ τοῦ ἑξῆς ἐπικηδείου:

*
* *

Περίλυποι προσερχόμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν εἰς τὸν πολυπένθητον τοῦτον νεκρόν. Μόλις διεσάλπισεν ἡ πολύστομος φήμη τὴν ἀγγελίαν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ καὶ παραχρῆμα ὡς ἐκ μέσου τῆς ψυχῆς τοῦ ὅλου δικαστικοῦ συλλόγου ἐξῆλθε φωνὴ θλίψεως καὶ πένθους ἐκδηλοῦσα τὴν γενικὴν πάντων συγκίνησιν. Τὸ κοινὸν δὲ τοῦ δικαστικοῦ κλάδου αἴσθημα ἑρμηνεύων, κρίνω καθῆκόν μου νὰ συμπράξω εἰς τὴν πένθιμον κηδείαν λέγων ὀλίγας λέξεις, καίτοι ἐπεθύμουν εἰς τὴν θλιβερὰν ταύτην τελετὴν νὰ φέρω ἄφωνον καὶ κεκρυμμένον εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου ὅ,τι αἰσθάνομαι. Πρὸς ἔπαινον ἀνδρῶν τοιούτων οὐδεμία ὑπάρχει χρεία λόγων πολλῶν, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ τῆς ζωῆς καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν δήλωσις. Ὁ προκείμενος νεκρός, παρασκευάσας προσηκόντως ἑαυτὸν εἰς τὸ δικαστικὸν στάδιον καὶ ἀναλαβὼν τὸ πρῶτον τὰ καθήκοντα πρωτοδίκου, κατέδειξεν εὐθὺς ὅτι εἰλικρινῶς ὑπελάμβανε τὴν δικαιοσύνην ὡς κρηπῖδα παντὸς κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος, εἰργάσθη δ' εὐθὺς εἰς τὸ θεῖον ἔργον τῆς δικαιοσύνης μεθ' ἱεροῦ ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Ἡ μεγίστη αὐτοῦ φροντὶς καὶ τὸ κάλλιστον καὶ ἀδιάλειπτον εἰς αὐτὸν μέλημα ὑπῆρχεν ἵν' ἀπονέμῃ τὸ δίκαιον, ἡ δὲ μετ' ἐπιτυχίας τῶν δικαστικῶν καθηκόντων ἐκτέλεσις ἦτο ὁ θερμότατος αὐτοῦ πόθος. Ἐξεπλήρου τὰ δικαστικὰ αὐτοῦ καθήκοντα μετὰ τῆς ἀκριβείας ἐκείνης, ἣν μόνον οἱ τελείαν καὶ ἀμετάπτωτον ἔχοντες τὴν συνείδησιν τῆς ἑαυτῶν ἀποστολῆς δύνανται νὰ ἐπιδείξωσιν. Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν δὲν ἀνεγνωρίζετο τὸ δίκαιον, ἀλλ' ἐπεκράτει κατὰ τὴν πεποίθησίν του γνώμη ἀντίθετος εἰς αὐτό, ἐναπέλιπεν εἰς αὐτὸν ἴχνη ὀδύνης καὶ θλίψεως. Εἰς αὐτὸν ἦτο ἄγνωστος λέξις ἡ λοξοδρομία. Ἡ δικαστικὴ αὐτοῦ ἐργασία διήρκεσεν ἐπὶ 35ετίαν ὁλόκληρον, τοιαῦται δὲ ἦσαν αἱ δικαστικαὶ ἀρεταὶ αἵτινες ἐκόσμουν καὶ ἐλάμπρυνον τὸν βίον αὐτοῦ, ὥστε κενωθείσης ἕδρας προέδρου πρωτοδικῶν ἢ ἐφέτου, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐφέρετο εἰς ὅλων τὰ στόματα ὡς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἁρμοδίου νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ σπουδαιότατα τῶν θέσεων τούτων καθήκοντα, καὶ οὕτω προὐβιβάσθη εἰς αὐτάς, καὶ ὅτε κατόπιν ἐκενώθη ἕδρα ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ, ἡ κοινὴ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὴν τιμιωτάτην, ἀλλὰ καὶ δυσκολωτάτην ταύτην ἕδραν. Ἤρκεσε νὰ ἐκφωνηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Μανδραπήλια, ἵνα ὑποχωρήσῃ πᾶσα ἄλλη ἀξίωσις.

Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἀνωτάτῃ δικαστικῇ λειτουργίᾳ ἀπέδειξεν πόσης βαθείας συνέσεως ἔργον ὑπῆρξεν ἡ ἐκλογή του. Ὀλίγοι ἦσαν οἱ ἀριστεύσαντες ἐν τῷ δικαστικῷ κλάδῳ, μεταξὺ δὲ τῶν ὀλίγων ἐκείνων διέπρεψεν ὁ προκείμενος νεκρός. Ὅπου ὑπηρέτησεν ἠδοκίμησε μεγάλως, ἀλλ' ἐξαιρέτως ἀνέλαμψεν ἡ ἀξία αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ. Τὰ ἄλλα δικαστήρια ἔχουσι προορισμὸν νὰ κρίνωσιν ἐπὶ μέρους τὸ δίκαιον τῶν ἀτόμων, ἀλλὰ τὸ Ἀκυρωτικὸν ὀφείλει νὰ προστατεύσῃ αὐτῶν τῶν νόμων τὰ δικαιώματα. Ὁ μεγαλοπρεπὴς καὶ σωτήριος αὐτοῦ θεσμὸς εἶνε προωρισμένος νὰ συμπληρώνῃ διὰ τῆς ἑνότητος τῆς νομολογίας τὸ μέγα εὐεργέτημα τῆς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τοῦ τόπου ἑνότητος. Καὶ ἕνεκα τῆς γενικῆς ταύτης θράσεως τοῦ ἀκυρωτικοῦ ἡ νομολογία αὐτοῦ εἶνε προοδευτικὸν στοιχεῖον τῆς νομικῆς ἐπιστήμης.

Ἡ φήμη δὲ τοῦ Ἀρεοπαγίτου Μανδραπήλια ὡς ἐπιστημονικωτάτου ἀνδρὸς ηὐξάνετο καθ' ἑκάστην καὶ καθ' ἑκάστην ἀπέκτα νέους τίτλους εἰς τὴν κοινὴν ὑπόληψιν. Ὅπου συνεζητοῦντο ὑποθέσεις δικαστικαί, ὅπου ἐζητοῦντο νομικαὶ γνῶμαι ἐκεῖ ἀνεπτεροῦτο καὶ ἡ φήμη αὐτοῦ. Εἴπατε σεῖς οἱ εἰσέτι ἐπιζῶντες καὶ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν κεκυφότες δικαστικοί, εἴπατε ὁποῖος ἀνεδείχθη ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ μακρᾷ αὐτοῦ σταδιοδρομίᾳ. Εἴπατε εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας τὸ παρελθὸν νεωτέρους λειτουργοὺς τῆς Θέμιδος εἰς τίνας δικαστὰς ἡ νομολογία τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων χρεωστεῖ τὰς προόδους της, τί παρέλαβον παρ' αὐτῶν καὶ τί χρεωστοῦσι νὰ παραδώσωσιν εἰς τοὺς ἐπερχομένους. Εἴπατε πόσον μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ φιλοπονία τοῦ κηδευομένου, πόσον θαυμαστὴ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ἐγκαρτέρησις, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐκτήσατο ἀναφαίρετον ἔπαθλον τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν καὶ πόνων τὴν πρόθυμον ἀναγνώρισιν τῶν σπουδαιοτέρων ἐν ἡμῖν ἀνδρῶν καὶ τὴν ἀμέριστον τῶν πολιτῶν εὔνοιαν.

Καὶ ἐγὼ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγνώρισα αὐτόν, καὶ ἔκτοτε συνεδέθην μετ' αὐτοῦ διὰ φιλίας ἀδιασπάστου, ἀείποτε δὲ ἐξετίμησα τὴν εὐφυΐαν καὶ εὐθυδικίαν αὐτοῦ. Εἶνε δύσκολον καὶ σχεδὸν ἀδύνατον πρᾶγμα καὶ ἡ νομιμωτάτη προσβολὴ ἀτομικοῦ συμφέροντος νὰ μὴ διεγείρῃ παράπονον, νὰ μὴ προκαλέσῃ διαμαρτυρίαν, νὰ μὴ γεννήσῃ τοὐλάχιστον δισταγμὸν πρὸ πάντων παρ' ἡμῖν, μὴ δυναμένου τοῦ ἡττωμένου ἐν πολιτικῇ δίκῃ ἢ καταδικαζομένου ἐν τῇ ποινικῇ νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν νόμιμον καὶ ἠθικὴν ἐπίκρισιν τῶν δικαστικῶν ἔργων, καὶ ὑπερπηδῶντος εὐκόλως τοὺς τῆς ἠθικῆς καὶ τῶν νόμων φραγμούς. Καὶ ὅμως ὁ δικαστικὸς χαρακτὴρ τοῦ Μανδραπήλια κατὰ τὴν πολυχρόνιον ὑπηρεσίαν του ὑπῆρξεν ἀνώτερος ὄχι μόνον διαβολῆς καὶ συκοφαντίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ὑπονοίας.

Ἀπέφευγε συστηματικῶς πᾶσαν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν οἶκόν του, ἵνα μὴ παράσχῃ ἐνδόσιμον δυσπιστίας εἰς τὴν εὔορκον ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του, ἂν καὶ οὐδεὶς ἄλλος λόγος δυσπιστίας ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ πρὸς αὐτόν, ἔχοντα μακρὸν καὶ ἐπίζηλον παρελθόν, ἐμπνέον πλήρη ἐμπιστοσύνην.

Τόση ἦτο ἡ προσήλωσίς του εἰς τὴν ἱερὰν ἀποστολήν του. Καὶ διὰ τοῦτο, ὅτε ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας του μετὰ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ὑπηρεσίαν ἠναγκάσθη ν' ἀποχωρήσῃ τῆς ὑπηρεσίας, κατέλιπεν εἰς μὲν τοὺς Ἀρεοπαγίτας βαθεῖαν τὴν θλῖψιν διὰ τὴν στέρησιν τοιούτου συναδέλφου, εἰς δὲ τὴν κοινωνίαν ἄσβεστον τὸν πόθον τῆς δικαστικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς καὶ νομικῆς πολυμαθείας. Ἡ στέρησίς του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας διὰ τοὺς συναδέλφους του ἦτο πλήρης πικρίας, ἀλλὰ τὴν πικρίαν αὐτὴν ἠσθάνοντο πολλάκις, ὅτε ἀνεζήτουν τὴν σβεσθεῖσαν λαμπάδα τῆς διανοίας του ἐν τῷ δωματίῳ τῶν διασκέψεών των.

Δύσκολον εἶνε νὰ περιγραφῶσι καὶ αἱ ἀρεταί, αἵτινες ἐκόσμουν καὶ ἐλάμπρυνον τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον, ἀρεταὶ συνήθεις μὲν εἰς τοὺς προτέρους χρόνους, σπανιώτεραι δὲ νῦν καθ' ἡμέραν καθιστάμεναι, διὸ καὶ ἐφαίνετο ὁ ἀνὴρ ὅλως ξένος, ὡς εἰπεῖν, ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ματαιότητος, τῆς ραδιουργίας καὶ τοῦ συμφέροντος.

Διέμεινεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὁ αὐτὸς οἷος ἦτο ἐξ ἀρχῆς ἄτυφος καὶ τοὺς τρόπους ἀπέριττος καὶ ἀρχαϊκός, καὶ ὅτε ἀκόμη ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑπάτην βαθμίδα τῆς δικαστικῆς ἱεραρχίας. Εἶχε τὰς ἀρετὰς τῆς εὐθύτητος καὶ εἰλικρινείας. Δὲν ἐνεδοίαζε νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν κατὰ πρόσωπον καὶ πρὸς πάντας ἀδιαφόρως. Δὲν ἦτο κόλαξ οὐδὲ πρὸς χάριν ὡμίλει ποτέ. Ὡς ἐκ ταύτης δὲ τῆς εἰλικρινείας ἐθεωρεῖτο ὑπὸ πάντων ὡς τραχὺς καὶ ἀπότομος, ἀλλ' οἱ γινώσκοντες αὐτὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐγνώριζον ἅμα καὶ ποίαν ἀγαθὴν καὶ εὐμάλακτον ψυχὴν ἔκρυπτε τὸ τραχὺ τοῦτο ἐξωτερικὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρός, ὁποῖον πρὸς τιμὴν καὶ ὑπόληψιν τοῦ πλησίον εὐσυνείδητον σεβασμόν.

Τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ, αἱ διηνεκεῖς προσπάθειαί του πρὸς ἀπονομὴν τοῦ δικαίου, τοιαύτη ἡ δρᾶσίς του ἐν τῷ κόσμῳ. Καίτοι δ' ἅπαν τὸ Ἔθνος ἀξιοῖ νὰ σεμνύνεται ἐπὶ τοιούτῳ ἀνδρί, καθόσον ἡ τοιαύτη ἐκπλήρωσις τοῦ δικαστικοῦ καθήκοντος συνδέεται μετὰ τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας καθόλου, ἡμᾶς ὅμως ἰδιαιτέρως τοὺς λειτουργοὺς τῆς Θέμιδος πρέπει νὰ συνδέῃ μετ' αὐτοῦ ὁ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης ζῆλος.

Προσκλίνοντες δὲ εἰς τὸν νεκρικὸν τοῦτον κράββατον, ἐφ' οὗ κείμενος φέρεται εἰς τὸν τάφον ὁ ἀκάματος λειτουργὸς τῆς Θέμιδος, ὁ ἀληθὴς ἥρως τοῦ καθήκοντος, ἵνα προσενέγκωμεν τὸν ὀφειλόμενον τιμῆς καὶ ἀγάπης φόρον, ὀφείλομεν ἐν ταὐτῷ νὰ λάβωμεν παρ' αὐτοῦ καὶ σιγῶντος τὴν αἰωνίαν σιγὴν σωτήρια δικαστικοῦ βίου παραδείγματα καὶ νὰ φυλάττωμεν εὐλαβῶς ὡς ἀνεκτίμητον κληροδότημα τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ.

Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΔΡΑΠΗΛΙΑΣ

Ἐὰν ἡ ἀόριστος συγκίνησις, ἥτις καταλαμβάνει μίαν κοινωνίαν ἐπὶ τῇ ἐκλείψει μέλους αὐτῆς ἐξέχοντος, ἀποτελεῖ γνώρισμα ὅτι ἡ κοινωνία αὕτη δὲν ἀπώλεσε τὴν ἠθικὴν αὐτῆς, τὸ φαινόμενον ὅτι ἡ ἀόριστος αὕτη συγκίνησις κατέλαβε πάντας ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι εἷς πρώην Ἀρεοπαγίτης ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΔΡΑΠΗΛΙΑΣ καλούμενος, ὃν οὐδεὶς προσωπικῶς ἐγνώριζε, πάντες ὅμως ἐδείκνυον διὰ τοῦ δακτύλου ὡς ἐκπροσώπησιν τῆς δικαστικῆς ἀκεραιότητος, δύναται νὰ σημαίνῃ ὅτι δὲν ἠμβλύνθημεν εἰσέτι ἠθικῶς.

Κοινωνία ἥτις γνωρίζει νὰ ἀποκαλύπτηται πρὸ τοῦ φερέτρου νεκροῦ οἷος ὁ Ἀναστάσιος Μανδραπήλιας, ἀναμφιβόλως δὲν εἰσῆλθεν εἰσέτι εἰς τὴν περίοδον τῆς ἠθικῆς παρακμῆς.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΜΑΝΔΡΑΠΗΛΙΑ

Εὐθὺς ὡς ἠγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Α. Μανδραπήλια, ἅπαντες οἱ δικηγόροι, μιᾷ φωνῇ ἐξεδήλωσαν ὅτι ἱερὰ ὑποχρέωσις πρὸς τὴν μνήμην δικαστοῦ τοιούτου χαρακτῆρος, ἐπέβαλλεν αὐτοῖς νὰ ἐξάρωσι διὰ παντὸς τρόπου τὴν ἐκτίμησιν, ἣν τὸ δικηγορικὸν σῶμα τρέφει πρὸς ἀδάμαντας δικαστικοὺς ὡς ὁ Α. Μανδραπήλιας.

Ἐπὶ τούτῳ ἀμέσως συνέστη αὐθορμήτως ἐπιτροπὴ καὶ δι' ἐράνων, καταβαλλομένων ὑπὸ μόνων τῶν δικηγόρων, ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν μεθεπομένην Κυριακὴν 11 Φεβρουαρίου, τελεσθῇ ἐν τῷ Ναῷ τῆς Μητροπόλεως πανδικηγορικὸν μνημόσυνον.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΣ ΗΘΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΣ ΕΧΕΜΥΘΙΑΣ

Ὁ νόμος ἀφ' ἑνὸς ἀπήγγειλε ποινὰς κατὰ τῶν δικηγόρων, «εἰς τοὺς ὁποίους διαπιστεύονται συνήθως, χάριν τοῦ ἐπαγγέλματός των, ἰδιαίτερα ἀπόρρητα», ἐὰν οὗτοι *ἀνακοινώσωσιν εἰς ἄλλους* τὰ τοιαῦτα ἀπόρρητα.

Ἐξ ἄλλου, κανονίζων τὴν πρὸς τὸ *μαρτυρεῖν* ὑποχρέωσιν παντὸς πολίτου καὶ τὰς συναφεῖς πρὸς τὴν ἀθέτησιν ταύτης ποινάς, *ἀπήλλαξε* μὲν τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως τοὺς δικηγόρους «ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα διεπιστεύθησαν εἰς αὐτοὺς ὡς δικηγόρους»· ἀλλὰ καὶ δὲν *ἀπηγόρευσεν* εἰς αὐτοὺς τὴν τοιαύτην μαρτυρίαν.

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων τοῦ νόμου συνάγεται, ὅτι τὸ θετικὸν δίκαιον καταλείπει εἰς τὸν ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ὡς μάρτυρα ἐξεταζόμενον δικηγόρον ἐλεύθερον τὸ στάδιον· εἴτε νὰ καταθέσῃ τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον γεγονότα, εἴτε νὰ ἀρνηθῇ πᾶσαν περὶ αὐτῶν μαρτυρίαν.

Ἀκριβῶς δὲ ἡ ἐλευθερία αὕτη ἐμβάλλει τὸν δικηγόρον εἰς *δίλημμα* ὡς πρὸς τὴν πορείαν, ἣν ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ. Καὶ τὸ δίλημμα τοῦτο, σπουδαιότατον διὰ τὰς τοιαύτας ἢ τοιαύτας συνεπείας του, αἴρεται διὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς δικηγορικῆς καθηκοντολογίας.

* * *

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ ζητήματος τούτου, ἐφ' οὗ ἠσχολήθημεν ἤδη ἐν τοῖς πρόσθεν, ὑπάρχουσι καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀναγόμενα εἰς τὸ μέγα κεφάλαιον *τῆς δικηγορικῆς ἐχεμυθίας*. Ἓν δὲ τούτων εἶνε καὶ τὸ ἀφορῶν τὰ *ὅρια* αὐτῆς.

Καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅλως διακεκριμένον τοῦ *διλήμματος* ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ προηγούμενον ἐν τῇ ἐρεύνῃ, τίθεται οὕτω·

Τίνα γεγονότα ἀποτελοῦσι τὸ ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον, τὸ ὑπὸ τῶν ἐξαιρετικῶν ἐκείνων διατάξεων καὶ ἀρχῶν διεπόμενον;

I

Ὁ δικηγόρος εἶνε συγχρόνως καὶ πολίτης. Ἡ δρᾶσις δὲ καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ δὲν περιορίζεται ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ διαπεπιστευμένου αὐτῷ ἀξιώματος· οὐδ' ἐμφανίζεται πανταχοῦ ὑπὸ ταύτην αὐτοῦ τὴν δημοσίαν ἰδιότητα.

Τὰ γεγονότα ἑπομένως τὰ ὁποῖα περιῆλθον εἰς γνῶσιν τοῦ δικηγόρου ἐκ περιστάσεων ξένων πρὸς τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του, δὲν ἀποτελοῦσιν ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον. Καὶ ὁ γνωρίζων ταῦτα δικηγόρος εὑρηται ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ τῆς ἠθικῆς, εἰς ἣν καὶ πᾶς ἄλλος πολίτης θέσιν.

Ἐὰν τὰ γεγονότα διεπιστεύθησαν αὐτῷ *ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐχεμυθίας*, ἔχει ὡς πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηρήσῃ τὴν μυστικότητα. Διότι ὁ ὑπὸ τοιοῦτον ὅρον λαμβάνων γνῶσιν γεγονότος οἱουδήποτε, καθίσταται θεματοφύλαξ τοῦ ἀνακοινοῦντος τὸ μυστικόν· καὶ ἔχει ὑποχρέωσιν ἐκ τῆς κρατούσης ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀντιλήψεως νὰ μὴ δειχθῇ ἄπιστος ἢ ἀνάξιος θεματοφύλαξ. Ἡ παραφυλακὴ αὐτοῦ εἶνε ὑπαγόρευσις καὶ καθῆκον τιμῆς.

Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ αὕτη ὑποχρέωσις περατοῦται ἐκεῖ ἔνθα ἀναφαίνεται τὸ γενικώτερον τῆς πολιτείας συμφέρον. Καὶ ὁ τοῦ ἀπορρήτου θεματοφύλαξ, καλούμενος ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἔχει ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρέωσιν νὰ μαρτυρήσῃ· ἀρνούμενος δὲ νὰ καταθέσῃ ὅ,τι ὁπωσδήποτε περιῆλθεν εἰς γνῶσιν του, ὑπέχει βαρυτάτας ποινικὰς εὐθύνας.

Καὶ ὁ δικηγόρος ἄρα, ὡς πρὸς τὰ γεγονότα ὧν ἔλαβε γνῶσιν οὐχὶ ὡς τοιοῦτος, οὐδ' ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ ἐπαγγέλματός του, ἀλλ' ἀσχέτως πρὸς τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἰδιότητα καὶ λειτουργίαν, ἔχει τὰς αὐτὰς ἠθικὰς καὶ νομικὰς ὑποχρεώσεις, ἃς καὶ πάντες οἱ ἄλλοι πολῖται φέρουσι. Καλούμενος ἑπομένως ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς πρὸς μαρτυρίαν ἐπὶ τοιούτων γεγονότων, δὲν ἔχει στάδιον σκέψεως καὶ ἀμφιβολιῶν· οὐδὲ ἀνάγκην προσφυγῆς εἰς ἀρχὰς ἠθικῆς καὶ καθηκοντολογίας. Ὑποχρεοῦται ἐκ τοῦ θετικοῦ δικαίου νὰ μαρτυρήσῃ· καὶ ἀρνούμενος νὰ πράξῃ τοῦτο, ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τοῦ ποινικοῦ νόμου τὰς συνεπείας.

II

Ἄλλως ὅμως ἐμφανίζεται ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡ θέσις τοῦ δικηγόρου ὡς *τοιούτου*.

Τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, ἅτινα διεπιστεύθησαν αὐτῷ ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ ἐν τῇ ἐνασκήσει αὐτοῦ, φρουροῦνται ὑπὸ ἐξαιρετικῶν διατάξεων καὶ ἀρχῶν, ἃς ὑπέρτεροι λόγοι δημοσίου συμφέροντος ὑπηγόρευσαν. Τὰ τοιαῦτα γεγονότα λογίζονται διαπιστευόμενα οὐχὶ πρὸς τὸν *ἄνθρωπον*, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ τὸ *ἀξίωμα*· καὶ ἀποτελοῦσι τὸ λεγόμενον *ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον*.

Τούτου ἕνεκα ἡ μὲν ἐξώδικος διαφήμισις τῶν γεγονότων τούτων, δὲν ἀποτελεῖ ἠθικῶς μόνον ἐπονείδιστον πρᾶξιν· ἀλλὰ καί ποινικὰς εὐθύνας δύναται νὰ ἐπισύρῃ κατὰ τοῦ δικηγόρου. Ἡ δ' ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς κατάθεσις τούτων δὲν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ νόμου, οὔτε ἀπαγορεύεται ὑπ' αὐτοῦ.

Αὐτόδηλον ἐντεῦθεν ἀποβαίνει ὅτι ἐπὶ τούτων μόνον τῶν γεγονότων, τῶν ἀποτελούντων τὸ ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον, ἐμφανίζεται καὶ τὸ ἀνωτέρω ὑποδειχθὲν δίλλημμα, εἰς ὃ περιέρχεται ὁ ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς πρὸς μαρτυρίαν καλούμενος δικηγόρος. Οὐδέποτε δὲ ἀναφαίνεται ἐπὶ τῶν γεγονότων ἐκείνων, ἅτινα περιῆλθον εἰς γνῶσιν αὐτοῦ ἐκ περιστάσεων ξένων πρὸς τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του· διότι ἐπὶ τῶν τοιούτων γεγονότων ἔχει ἐπιτακτικὸν καὶ ἀδυσώπητον ὁδηγὸν τὸ θετικὸν δίκαιον.

Ἑπομένως ἡ ὑποστήριξις ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἀνακοίνωσίς τις πρὸς δικηγόρον γενομένη *δὲν περιλαμβάνεται*, δι' οἱονδήποτε λόγον, εἰς τὸν κύκλον τοῦ ἐπαγγελματικοῦ ἀπορρήτου· καὶ ἐξ ἄλλου ἡ ἀνεύρεσις διλήμματος πρὸ αὐτοῦ καλουμένου εἰς ἐξέτασιν καὶ ἡ προσφυγὴ εἰς ἠθικολογικὰς ἀρχὰς καὶ σκέψεις πρὸς ἄρσιν τοῦ διλήμματος καί ἀνεύρεσιν τοῦ καθήκοντος τοῦ δικηγόρου ὅπως μαρτυρήσῃ, θὰ *ἀπετέλει θεμελιώδη ἐκτροπὴν ἀπὸ τῆς προσηκούσης τοῦ ζητήματος ἀντιλήψεως*.

* * *

Τούτων τεθέντων ἡ ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς θέσις τοῦ δικηγόρου, καλουμένου ὡς μάρτυρος, καὶ ἡ πορεία αὐτοῦ ὑπάρχει σαφῶς ἐνδεδειγμένη:

Ἠ ἐρωτᾶται ἐπὶ γεγονότων, *ἅτινα δὲν ἀποτελοῦσιν ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον*· ὅτε οὐδὲν ἐξαιρετικὸν γεννᾶται ζήτημα, διότι ὑποχρεοῦται *οὗτος ἐκ τοῦ νόμου*, ὡς πᾶς οἱοσδήποτε πολίτης νὰ μαρτυρήσῃ.

Ἠ ἐρωτᾶται ἐπὶ γεγονότων, *ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον*· ὅτε, ὡς ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἣν ἔχει ἐκ τοῦ θετικοῦ δικαίου νὰ μαρτυρήσῃ ἢ νὰ ἀρνηθῇ πᾶσαν ἀποκάλυψιν, περιέρχεται εἰς δίλημμα, καὶ γεννᾶται τὸ σπουδαῖον ἀπὸ δικαιολογικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως ζήτημα τῆς ἄρσεως τῶν συγκρουομένων καθηκόντων.

Ταύτης τῆς περιστάσεως τὴν σπουδαιότητα ὑπεδείξαμεν ἤδη εἰς δύο ἐν τῇ «Δικαιοσύνῃ» ἄρθρα, καὶ ἐπεχειρήσαμεν τὴν προσήκουσαν τοῦ ζητήματος λύσιν.

Κατ' αὐτὰ ἐθεωρήσαμεν ὡς *δεδομένον*, ὅτι τὸ γεγονός, ἐφ' οὗ ἐκαλεῖτο ὁ δικηγόρος νὰ ἐξετασθῇ, ἀπετέλει *ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον*. Καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ προϋποθέσει περιωρίσθημεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ἀνακύπτοντος ζητήματος περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ δικηγόρου τηρητέας πορείας. Ἂν τουτέστιν ὀφείλῃ ἐκ τῶν ἠθικῶν καὶ δικηγορικῶν καθηκόντων νὰ μαρτυρήσῃ ἢ ἂν τὸ ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον εἶνε καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει ἀπολύτως ἀπαραβίαστον.

Πότε ὅμως ὑπάρχει *ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον*;

Καθὰ παρετηρήσαμεν ἤδη, τοῦτο ἀποτελεῖ ἄλλο ζήτημα· πολλαχῶς σπουδαῖον καὶ γόνιμον εἰς ἐννόμους συνεπείας, ἱκανῶς ἐνδιαφέρον, καὶ ἰδίας δεόμενον ἐρεύνης.

III

Ἐν τῷ θεσμῷ τῆς *δικηγορικῆς ἐχεμυθίας*, ὃν ἀνεγνώρισε τὸ θετικὸν δίκαιον, ἀλλὰ κυρίως ἐθεμελίωσε καὶ διέπει ὁ ἠθικὸς νόμος, ἐν τοῖς πρώτοις γεννᾶται τὸ ζήτημα:

Τί καλεῖται *δικηγορικὸν ἀπόρρητον*; Τίνα τουτέστι γεγονότα, εἰς γνῶσιν τοῦ δικηγόρου περιερχόμενα, φέρουσι τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀπορρήτου, μετὰ τοῦ ὁποίου τοσαῦται συνεδέθησαν συνέπειαι;

Ἡ δοθεῖσα ἀνωτέρω ἀπάντησις, ὅτι ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον ἀποτελοῦσι διὰ τὸν δικηγόρον τὰ γεγονότα, ἅτινα διεπιστεύθησαν αὐτῷ ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ ἐν τῇ ἐνασκήσει αὐτοῦ, παρὰ πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἀκρίβειαν καὶ περιεκτικότητα, δὲν εἶνε πάντοτε ἐπαρκής.

Διότι πλεῖστα ὅσα ἐν τοῖς καθέκαστα ἐγείρονται ζητήματα, καὶ πολλαὶ ἐμφανίζονται περιστάσεις, καθ' ἃς ἀμφιβολίαι δύνανται νὰ γεννηθῶσιν, ἂν ὡρισμένα γεγονότα εἰς γνῶσιν τοῦ δικηγόρου *ὡς τοιούτου* περιελθόντα, φέρωσιν ἢ μὴ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ ἀπορρήτου τὸν θώρακα.

Καὶ ἐρωτᾶται:

Ὅπως περιβληθῶσιν αἱ πρὸς τὸν δικηγόρον ἐξομολογήσεις τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀπορρήτου, εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνωσιν *ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐχεμυθίας*; ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἀναφέρωνται εἰς γεγονότα *ἀναγκαῖα* διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ὑποθέσεως;

Περιορίζεται τὸ δικηγορικὸν ἀπόρρητον εἰς τὰς παρὰ τοῦ πελάτου *ἀνακοινώσεις*, ἢ περιλαμβάνει καὶ *πάντα τὰ γεγονότα*, ὧν αὐτὸς οὗτος ὁ δικηγόρος ἀντελάβετο ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῆς διαπιστευθείσης αὐτῷ ὑποθέσεως;

Τίνα τὰ *χρονικὰ ὅρια*, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ ὁ δικηγόρος μύστης ἐπαγγελματικοῦ ἀπορρήτου; Συμπίπτουσι ταῦτα πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἐντολῆς του, ἢ εἶνε ἄσχετα πρὸς τὴν ἔννομον ταύτην σχέσιν;

Ἰδοὺ ὁ κύκλος τῶν νέων ἐρωτημάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέλομεν ἀσχοληθῇ ἐν προσεχεῖ ἄρθρῳ, δι' οὗ θὰ ἐκλίπωσιν, ὡς ἐλπίζομεν, καὶ οἱ σχετικοὶ ἐνδοιασμοί, οὓς διὰ τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς «Δικαιοσύνης» ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος κ. Π. Θηβαῖος διετύπωσε.

Νικ. Π. Δημητρακόπουλος

ΤΟ ΔΙΑΒΗΜΑ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΦΕΤΩΝ

Εὐτυχῶς οἱ δικασταί μας ἤρξαντο καὶ ἐνδεικτικώτερον μεριμνῶντες περὶ ἑαυτῶν καὶ πρακτικώτερον ἐργαζόμενοι ὅπως πείσωσι τὸ Κράτος ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς διακανονίσεως τοῦ ζητήματος τῆς δικαστικῆς ἀμοιβῆς κατέστη ἐπείγουσα. Τὸ σύνθημα ἐδόθη τὴν λήξασαν ἑβδομάδα ὑπὸ τῶν δικαστῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν οἵτινες συνῆλθον ἐπὶ τούτῳ ἐν ὁλομελείᾳ καὶ ἐπὶ μακρὸν συνεσκέφθησαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου ὅπερ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ, δι' οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἐλαττοῦται κατὰ τρεῖς ἀναβιβάζεται δὲ ὁ μισθὸς αὐτῶν εἰς δραχμὰς ἑξακοσίας κατὰ μῆνα. Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην ἡ ὁλομέλεια τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὑπὸ δύο σκέψεις τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἀδικεῖ τὸ ὅλον δικαστικὸν σῶμα καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἀριθμοῦντας μακρὰ ἔτη δικαστικῆς ὑπηρεσίας. Ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι μεροληπτικῶς δι' αὐτοῦ λαμβάνεται πρόνοια περὶ βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν Ἀρεοπαγιτῶν μόνον, ἐξ ἄλλου δὲ διότι διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἡ πιθανότης ὅτι Ἐφέτης τις θὰ ἀνέλθῃ ταχύτερον εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Ἀρείου Πάγου καθίσταται μικροτέρα.

Τὰς γνώμας ταύτας καὶ τὰ πορίσματα τῆς συσκέψεως ταύτης ἔλαβον τὴν ἐντολὴν παρὰ τῆς ὁλομελείας νὰ διαβιβάσωσι πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ὁ κ. Πρόεδρος τῶν Ἐφετῶν καὶ ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ δικαστηρίῳ κ. Εἰσαγγελεύς.

Σκέψεις τινὰς ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου παραθέτομεν εἰς ἄλλο μέρος.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟ ΠΕΡΙ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΝ

Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἴπωμεν ὅτι μόλις τὴν σήμερον οἱ κ. κ. δικηγόροι τῶν Ἀθηνῶν, οὐ μόνον κατενόησαν τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου δι' οὗ ὀργανοῦνται εἰς συλλόγους, ἀλλὰ καὶ ἠκολούθησαν τὴν ὑπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν πολιτειακῶν συνθηκῶν ἐνδεικνυομένην μοναδικὴν ὁδόν, πρὸς θεραπείαν τῆς ἀνάγκης ταύτης.

Συνεπείᾳ προσκλήσεως τοῦ προέδρου τοῦ ἤδη ὑφισταμένου Δικηγορικοῦ Συλλόγου κ. Ἰωάν. Εὐκλείδου, συνῆλθον τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν ἰδιαιτέρᾳ του Καταστήματος τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ αἰθούσῃ ἅπαντες σχεδὸν οἱ ἐν ἐνεργείᾳ δικηγόροι τῶν Ἀθηνῶν.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ἀνακοίνωσιν τῶν μέχρι τοῦδε ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου καὶ παρατηρήσεις τινὰς ὑπὸ τοῦ κ. Α. Θεοδωρίδου καὶ ἄλλων, ἐδόθη ὁ λόγος εἰς τὸν κ. Νικόλ. Δημητρακόπουλον, ὅστις λίαν ζωηρῶς παρέστησεν ὅτι πρὸ τῆς ψηφίσεως νόμου ἀναγνωρίζοντος τοὺς δικηγορικοὺς συλλόγους καὶ ὀργανοῦντος τούτους, πᾶς δικηγορικὸς σύλλογος ἕνα καὶ μόνον ἐπιβάλλεται νὰ ἔχῃ σκοπὸν καὶ προορισμόν, τὸν προορισμὸν τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐπιψήφισιν τοιούτου νόμου. Μετὰ τοῦτο ὑπέδειξεν ὅτι ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιτυγχάνεται ἐὰν ἐξαντληθῶσιν ἅπασαι αἱ ἐνέργειαι τῶν δικηγόρων καὶ ἡνωμένων καὶ κατ' ἰδίαν ὅπως πεισθῶσιν οἱ ἐν τῇ Βουλῇ περὶ τοῦ ἐπείγοντος τῆς ἀνάγκης.

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ κ. Ν. Δημητρακοπούλου, συμπίπτουσα μετὰ τῶν σκέψεων ἁπάντων τῶν συνελθόντων, ἐγένετο δεκτὴ ἄνευ ἀντιλογίας, ἐσχηματίσθησαν δ' ἀμέσως διάφοροι ἐπιτροπαὶ ἀναλαβοῦσαι νὰ καταπείσωσι τὰς ἐν τῇ Βουλῇ ὁμάδας ὡς καὶ τοὺς κατ' ἰδίαν βουλευτὰς ὅτι ἡ ἐπιψήφισις τῶν ὑπὸ τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου Ἀθηνῶν ἐπεξειργασμένου νομοσχεδίου ὅπερ υἱοθέτησε καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, ὑποβαλὼν αὐτὸ ἀπὸ

ΑΛΦΡΕΔΟΥ Ι. ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΑ 16
Δικηγόρου ἐν Ἀθήναις

Η ΣΩΡΕΙΑ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΩΛΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

ΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

Πλὴν τῶν δημοσίου δικαίου προρρηθεισῶν ἀπαγορεύσεων, ὑπάρχουσι καὶ ποικίλοι περιορισμοί, ἀπορρέοντες τὸ μὲν, ἐκ τῶν δημιουργηθεισῶν νεωτέρων κοινωνικῶν συνθηκῶν, τὸ δὲ, ἐκ *κανονισμῶν* κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον φερόντων οἱονεὶ ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα διακανονιστικῶν συμφώνων (lex contractus statutorumque).

Περὶ τῶν ἐν λόγῳ κανονισμῶν ρητέον ὅτι τοιοῦτοι πολλαχοῦ ἐκδοθέντες παρὰ παντοειδῶν δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων (1) καὶ μεγάλων σωματείων, ἐν εἰδικοῖς ὅροις προβλέπουσι τὴν περίπτωσιν τῆς συνάψεως γάμου παρὰ τῶν ἐν αὐταῖς διωρισμένων *ὑπαλλήλων*· ἀποσκοποῦσι δέ, τὸ μέν, εἰς τὴν οἰκονομικὴν τοῦ γάμου *τούτων* ἐξασφάλισιν (1), τὸ δέ, ἀντιστοίχως εἰς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἔντιμον καὶ εὐπρεπῆ αὐτῶν παράστασιν (2).

(1) Σιδηροδρομικῶν, τροχιοδρομικῶν, τραπεζιτικῶν κτλ.

(1) (2) Ἄλλως, τὰ ἐν λόγῳ νομικὰ πρόσωπα ἢ ἐπιχειρήσεις, ὑπέχοντα ἤδη ἢ ἀναλαμβάνοντα διὰ τοῦ καταστατικοῦ αὐτῶν τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν συντάξεων καὶ ἐπιδομάτων εἰς τοὺς ἀφυπηρετήσαντας ἢ, διὰ περαιτέρω ὑπηρεσίαν, ἐν ταύτῃ ἀνικάνους καταστάντας ὑπαλλήλους των, ἢ εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ αὐτῶν, εὔλογον ὑπὲρ αὐτῶν τρέφοντα ἐνδιαφέρον, εἰκότως ἀξιοῦσι παρὰ τούτων, καί, ἐπὶ ἀπειλῇ πειθαρχικῆς ποινῆς ἢ καὶ ἀπολύσεως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἐπιβάλλουσιν εἰς αὐτοὺς τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐκ τῶν προτέρων εἰς τὴν *Διεύθυνσιν* ἢ *Διοίκησιν* (τῆς ἐπιχειρήσεως) ἀνακοινώσεως τοῦ γάμου, εἰς ὃν προτίθενται νὰ προβῶσιν (ἐπὶ τῷ τέλει τῆς παρὰ ταύτης ἐγκρίσεως αὐτοῦ): πρβλ. καὶ ἐν Ἑλλάδι τὴν ὡς ἔγγιστα πρὸ τετραετίας ἐκδοθεῖσαν *ἐμπιστευτικὴν* ἐγκύκλιον τῆς Διοικήσεως τῆς *Ἐθν. Τραπέζης*, τὴν ὑποχρεοῦσαν τοὺς ὑπαλλήλους *ταύτης* ὅπως μὴ προβαίνωσιν εἰς γάμον πρὸ τῆς διαγραφομένης ἐγκρίσεως αὐτοῦ παρὰ τῆς (ἐν λόγῳ) *Διοικήσεως*, διδομένης δὲ μετὰ προσηκόντως γενομένην βεβαίωσιν ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ὑπάλληλος α') ἢ ἀπολαμβάνει ἤδη παρὰ τῆς Τραπέζης μηνιαίας μισθοδοσίας 300 τοὐλάχιστον δραχῶν, ἢ β') καθιστᾷ ἐμφανῆ τὴν ἀπόληψιν ἐπαρκοῦς προικός, εἴτε τὴν ὕπαρξιν ἀτομικῆς ἀναλόγου περιουσίας δυναμένης σχετικῶς νὰ ἐξασφαλίσῃ οἰκονομικῶς τὸ ἐλάχιστον

τῆς παρελθούσης συνόδου, εἶνε ὁ πόθος ὅλων καὶ ἀπὸ τούτου ἐξαρτᾶται οὐ μόνον ἡ εὐπρόσωπος τῶν δικηγόρων ὡς ἐπαγγελματιῶν καὶ συνεργατῶν ἐν τῇ ἀπονομῇ τῆς δικαιοσύνης παράστασις, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ εὔρυθμος λειτουργία τῆς δικαιοσύνης ἐν οὐκ ὀλίγοις.

Ποῖαι αἱ μέχρι τοῦδε κατ' ἰδίαν ἐνέργειαν τῶν ἀναδεχθέντων τὴν ἄνω ἐντολὴν τῆς συνελεύσεως δὲν μᾶς εἶνε ἐπιτετραμμένον ν' ἀνακοινώσωμεν. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ λίαν εὐχαρίστως εἰμεθα εἰς θέσιν ν' ἀναγράψωμεν εἶνε ὅτι τὸ ζήτημα εὑρίσκεται εἰς σημεῖον ἐκτάκτως εὐάρεστον καὶ ὅτι οὐδόλως ἀπίθανον νὰ λυθῇ ἐν τῇ παρούσῃ τῆς Βουλῆς συνόδῳ. Πρὸς τοῦτο ὅμως τὰ μέγιστα θὰ συντελέσῃ ἡ ἐπαγρύπνησις καὶ συνεργασία ὅλων τῶν δικηγόρων οἵτινες πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καλοῦνται καὶ πάλιν αὔριον Κυριακὴν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ.

Αἱ στῆλαι τῆς «Δικαιοσύνης» εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς δικηγόρου δικαστοῦ ἢ ἄλλου δικαστικοῦ προσώπου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀνακινήσῃ πᾶν ἐν γένει ζήτημα σχετιζόμενον μὲ τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου.

Ἦτο Ἐφέτης ἐν Ναυπλίῳ καὶ εἰσηγουμένου τούτου ἐκρίθη ὁριστικῶς ἡ τύχη ὑποθέσεως ἀρκετὰ σοβαρᾶς. Δὲν εἶχε παρ-

Ὁ Μανδραπήλιας.

ἐλθει ἑβδομὰς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καὶ ὁ Μανδραπήλιας, ἐσπευσμένως ἀναχωρήσας ἐκ Ναυπλίου, ἐθεάθη ἀνερχόμενος τὰς κλίμακας τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ συνεννοούμενος περὶ μιᾶς ὑποθέσεως τῆς ὁποίας εἶχε διαταχθῇ ἡ κατὰ προτίμησιν ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ συζήτησις.

Τὰ ἔξοδα τῆς τε ἀναιρέσεως καὶ τῆς συζητήσεως κατέβαλεν ὁ Μανδραπήλιας, αἱ δὲ προσπάθειαι, εἰς ἃς προσωπικῶς κατῆλθεν, ἔτεινον ὅπως ἀναιρεθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου Ναυπλίου, ἡ τῇ Εἰσηγήσει αὐτοῦ ἐκδοθεῖσα καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀντιπροσωπεύουσα.

Ὁ Μανδραπήλιας εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν δικαστικήν του πλάνην!

Τόμοι ὁλόκληροι νεκρολογιῶν καὶ ἐπιταφίων δὲν νομίζομεν ὅτι ἀναπληροῦσι τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, ἀνάλογον τοῦ ὁποίου ἓν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Γαλλία ἐν τῷ προσώπῳ ἀνωτέρου δικαστοῦ της ὅστις ἀπεζημίωσεν ἐξ ἰδίων ἑκουσίως διάδικον ὃν ἐνόμισεν ὅτι ἠδίκησε διὰ τῆς δικαστικῆς του ψήφου.

Γνωστὴ δέσποινα τῶν Ἀθηνῶν, διακρινομένη ἐπὶ πλούτῳ καὶ κοινωνικῇ ἰσχύϊ, ἔκρουεν ἡμέραν τινὰ τὴν θύραν τοῦ ἀρ-

Ὁ Ἀρεοπαγίτης ἀπουσιάζει.

χαϊκοῦ οἴκου τοῦ Μανδραπήλια. Ἀπέριττος, ὅπως ἔζη ὁ δικαστής, ἐξῆλθε μόνος εἰς τὴν θύραν ὅπως δώσῃ πληροφορίας εἰς τὴν ἐπισκεφθεῖσαν αὐτὸν καὶ μὴ γνωρίζουσαν τοῦτον διαπρεπῆ κυρίαν.

— Ὁ κ. Ἀναστ. Μανδραπήλιας, τῇ ἀπήντησεν, εἶνε ἐνώπιόν σας, ὁ Ἀρεοπαγίτης ὅμως ἀπουσιάζει!

Δὲν φρονοῦμεν ὅτι διὰ τῶν πορισμάτων εἰς ἃ ἡ ὁλομέλεια τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν κατέληξεν, ἐπικρίνασα τὸ τελευ-

Οἱ μισθοὶ τῶν δικαστῶν μας

ταῖον περὶ τοῦ μισθοῦ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν καὶ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τούτων νομοσχέδιον τοῦ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ, ἀνεῦρε τὸ ζήτημα, ὑπὸ τὴν γενικωτέραν αὐτοῦ μορφήν, τὴν θέσιν του. Οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ὅτι καὶ ἡ θέσις τῶν Ἐφετῶν πᾶν ἄλλο εἶνε ἢ εὐχάριστος, ἀκριβῶς δ' ἕνεκα τούτου νομίζομεν ὅτι τὰ ὑποδεικνυόμενα ἡμίμετρα καὶ αἱ ἐγωϊστικαὶ τρόπον τινα διαμαρτυρίαι, αὐταὶ κυρίως καιριώτατα παραβλάπτουσι τὸ ζήτημα, ὅπερ εἶνε ἀπεριγράπτως εὐρύτερον. Πρέπει ἅπαξ διὰ παντὸς νὰ κατανοηθῇ ὅτι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς αὐξήσεως τῶν δικαστικῶν μισθῶν εἶνε ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δικαστῶν. Ἄνευ τοῦ τελευταίου τούτου οὐδὲν Κράτος, πρὸ πάντων δὲ ἡ οὐχὶ πλουσία Ἑλλάς, οὔτε νὰ σκεφθῇ κἂν ἐπιτρέπεται περὶ γενναιοτέρας ἀμοιβῆς τοῦ δικαστοῦ. Ἡ ἀνατροπὴ ἑπομένως πρέπει νὰ εἶνε ριζικωτέρα καὶ διάφορος κατὰ πολὺ τῶν ἐκ τοῦ προχείρου μεταρρυθμίσεων, ἃς φαντάζονται καὶ ὑποδεικνύουσιν οἱ κ. κ. Ἐφέται, πρέπει δὲ νὰ ἐπέλθῃ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ἐκ τῶν Εἰρηνοδικῶν πρὸς τοὺς Πρωτοδίκας καὶ ἐκ τούτων πρὸς τοὺς Ἐφέτας καὶ Ἀρεοπαγίτας. Ὅταν οἱ Εἰρηνοδίκαι, μεταβαλλόμενοι εἰς Πρωτοδίκας πρώτου βαθμοῦ, καταστῶσιν ἀπὸ ἐννέα ἓξ καὶ οἱ Πρωτοδίκαι ἀπὸ δέκα γίνωσι πέντε, τότε καὶ ὁ μισθὸς τῶν ἐνκπομεινάντων εὐχερέστατα διπλασιάζεται καὶ τριπλασιάζεται. Τότε δὲ θὰ ἐπικρατήσῃ καὶ τὸ πρακτικώτατον ἴσως τῶν συστημάτων, καθ' ὃ τὴν κατὰ πρόοδον αὔξησιν τοῦ μισθοῦ δὲν κανονίζει ἡ προαγωγὴ ἀλλ' ἡ πολυετὴς ὑπηρεσία, οὕτως ὥστε πᾶς δικαστής, εἴτε πρωτοδίκης εἴτε ἐφέτης, θὰ ἔχῃ τὸν αὐτὸν περίπου μισθὸν ἐὰν τὰ αὐτὰ ἔχῃ ἔτη ὑπηρεσίας.

Ἦτο καιρὸς νὰ ἀκουσθῇ ἡ διαμαρτυρία τὴν ὁποίαν ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐγκυκλίου, ἣν εἰς ἄλλην στήλην παραθέτομεν, ἐξέπεμψεν ὁ κ.

Τὸ ζήτημα διὰ τοῦ ζητήματος

Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου. Εἶχε καταλήξει, σχεδὸν κατὰ κανόνα, ὡς εὐστοχώτατα ὁ κ. Δ. Τσιβανόπουλος παρατηρεῖ, τὰ μὲν Ἐφετεῖα νὰ εἶνε ἀσθενὴς ἀπήχησις τῶν Πρωτοδικείων, τὰ δὲ βουλεύματα συνοπτικωτάτη ἐπανάληψις τῶν Εἰσαγγελικῶν προτάσεων. Τοιουτοτρόπως, καθίστατο μὲν ἄκοπος καὶ ἔργον τοῦ παντὸς ἡ ὑπὸ τοιούτους ὅρους κατάσκευὴ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, οὐδεὶς ὅμως ἦτο δυνατὸν νὰ πεισθῇ ὅτι αἱ τοιούτου φυράματος ἀποφάσεις ὑπῆρξαν ἀποτέλεσμα κρίσεως στηριζομένης ἐπὶ τῆς μελέτης τῶν δικογράφων καὶ συνδυασμοῦ, συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, τῶν βεβαιωθέντων γεγονότων. Καθότι, εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι τὴν ἀπόφασιν ἀποτελεῖ δικονομικῶς τὸ διατακτικόν, ἠθικῶς ὅμως μόνον τὸ αἰτιολογικὸν πείθει τοὺς προσφεύγοντας εἰς τὴν δικαιοσύνην ὅτι ἔχουσι δίκαιον ἢ ἄδικον, ἀπόφασις δὲ ἥτις ἐν εἴδει ἀποφθέγματος καταλήγει δεχομένη ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγήν, διότι, κατὰ τὴν στερεότυπον φράσιν, ἐκ τοῦ *συνόλου* τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων κατέστησαν σφόδρα πιθανοὶ οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἀσθενῆ μόνον προέκυψαν τεκμήρια, ἢ βούλευμα ὅπερ κρίνει περὶ τῆς τύχης τοῦ κατηγορουμένου ἀποδεχόμενον τὴν πρότασιν τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ εἰς ταύτην ἀποκλειστικῶς ἀναφερόμενον, λύει μὲν ἴσως τὴν διαφοράν, λύει ὅμως συγχρόνως καὶ τὸ ζήτημα διὰ τοῦ ζητήματος. Ἂς εὐχηθῶμεν ὅτι εἰς τὴν τακτικὴν ταύτην τῶν δικαστηρίων μας καὶ τῶν δικαστικῶν συμβουλίων δίδει τέρμα ἡ ἐν λόγῳ ἐγκύκλιος ἥτις περατοῦται διὰ τῶν λέξεων: «Ἐφιστῶντες ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὴν ἀκριβῆ τούτων ἐκτέλεσιν, προστίθεμεν ὅτι δὲν θέλομεν τοῦ λοιποῦ ἀφήσει ἀνεξέλεγκτον πᾶσαν τούτου παράλειψιν».

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Καλοῦνται καὶ αὖθις αὔριον Κυριακήν, ὥρᾳ 10 1)2 π. μ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου «Παρνασσὸς» ἅπαντες οἱ κκ. δικηγόροι

Ἀντικείμενον τῆς συσκέψεως: Ἀπόφασις περὶ τῶν πρακτικωτέρων μέσων πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ περὶ δικηγορικῶν συλλόγων νομοσχεδίου.

Ἑλληνικὰ ἀποφθέγματα.

Ἄριστος κριτὴς ὑπονοείσθω ὁ ταχέως μὲν συνιείς, βραδέως δὲ κρίνων.

ΟΙ ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΤΙΤΛΟΙ
ΕΠΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

III.

Φέρε νῦν ἴδωμεν τί ἰσχύει ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ οὐκ ὀλίγαι ὑφίστανται νῦν ἀνώνυμοι ἑταιρίαι οὖσαι ὀφειλέτιδες δυνάμει δανείων ἐξ ἀνωνύμων ἐνυποθήκων ὁμολογιῶν. Ἐκεῖ ἄνευ εἰδικῶν Νόμων, ἐκ μόνων τῶν γενικῶν ἀρχῶν, ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ Νομολογία περὶ ἧς δύναται εὐλογώτατα νὰ λεχθῇ ὅτι ἀποτελεῖ τὴν viva vox juris civilis συνήγαγον τοὺς νομικοὺς κανόνας τοὺς διέποντας τὰς τοιαύτας ὁμολογίας, λαβοῦσαι ὡς ἀφετηρίαν τὴν μορφὴν ἣν ἔδωκαν τοῖς ἀνωνύμοις τίτλοις αἱ συναλλαγαί.

Καὶ πρῶτον μὲν παρίστατο ἡ δυσχέρεια τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης ὑπὲρ ἀνωνύμων ὁμολογιούχων, ἐν ᾧ ὁ Νόμος περὶ ὑποθηκῶν ἀπαιτεῖ ἐν τῇ ἐγγραφῇ μνείαν τοῦ ὀνόματος τοῦ πιστωτοῦ ὡς μὴ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διαγραφομένης. Lyon Caen et Renault Traité II § 592. Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πολλαὶ προέκυψαν δυσχέρειαι ἅπασαι παρακαμφθεῖσαι πρὸ τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης τῶν συναλλαγῶν, αἵτινες ἀπήτουν τὸ κῦρος τῶν ἐνυποθήκων ἀνωνύμων τίτλων· οὕτω λ. χ. ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ τὴν διὰ δημοσίου ἐγγράφου σύστασιν τῆς ὑποθήκης, ὁ δὲ ἀνώνυμος τίτλος εἶνε ἰδιωτικὸν ἔγγραφον. Καὶ ὅμως ὅπως θεωρηθῇ ὡς ἰσχυρὰ ἡ ὑποθήκη ἡ Γαλλικὴ θεωρία καὶ Νομολογία εἶπεν (Lyon Caen op. cit § 588) ὅτι ἀρκεῖ ὅτι ὑφίσταται συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ἡ ὀφειλέτις ἑταιρεία συνιστᾷ τὴν ὑποθήκην ὑπὲρ τῶν ἀνωνύμων ὁμολογιῶν, ἤτοι δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, δὲν ὑφίσταται συμβολαιογραφικὴ ἀποδοχὴ ἄρα δὲν ὑφίσταται συμβολαιογραφικὴ σύστασις τῆς ὑποθήκης. Καὶ ὅμως ἡ Γαλλικὴ Νομολογία καὶ ἐπιστήμη, ἐμφορουμένη ὑπὸ τῆς μεγάλης ἰδέας τῆς προστασίας τῶν συναλλαγῶν, ἡρμήνευσε τὴν συμβολαιογραφικὴν σύστασιν τῆς ὑποθήκης, ὡς ἀπαιτοῦσαν μόνον τὴν ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου συμβολαιογραφικὴν παραχώρησιν ὑποθήκης.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερον σοβαρὸν πρακτικὸν παρουσιάζετο ζήτημα. Ἡ ὑποθήκη ἐν Γαλλίᾳ ἔχει ἀνάγκην κατὰ δεκαετίαν νέας ἐγγραφῆς, ἴσως οἱ ὁμολογιοῦχοι ἔχουσιν ἀνάγκην ἵνα ἐγείρωσι δίκας, νὰ συνάψωσι συμβιβασμοὺς καὶ τὰ παρόμοια. Τί ἔδει γενέσθαι, ὅπως ἐπέλθῃ ἡ ἐνέργεια τῆς ὁλότητος τῶν ὁμολογιούχων; Ἐννοεῖται ὅτι περὶ **πραγματικῆς** συναγέρσεως καὶ συμπράξεως **ἁπάντων** τῶν ὁμολογιούχων οὐδεὶς δύναται νὰ γείνῃ λόγος, διότι ἐν τῇ πράξει εἶνε τοῦτο ἀδύνατον. Ἔδει λοιπὸν ὅπως εὑρεθῇ ἐκπροσώπησις τῶν ὁμολογιούχων διά τινος ἀντιπροσώπου καὶ τοιοῦτος ἐθεωρήθη ὁ ὑπὸ τῶν ὁμολογιούχων ἐκλεγόμενος ἢ ἐν τοῖς ὅροις τοῦ δα-

---

ὅριον τῆς ἀξιοπρεποῦς αὐτοῦ ἐν γάμῳ ἐν τῇ κοινωνίᾳ παραστάσεως καὶ διαβιώσεως.

(1) [Ἰδίᾳ περιουσιακῶν].

(2) Ἅτε ἐνδοιασμῶν καὶ ἀμφιβολιῶν δυναμένων νὰ ἐγερθῶσι καὶ προκύψωσι, «*κατὰ πόσον οἱ περιορισμοὶ οὗτοι ὑπερβαίνοντες τυχὸν τόν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν* [ὑπὸ τῆς οἰκείας κυβερνήσεως] *νομίμως ἐγκεκριμένων καταστατικῶν, διαγεγραμμένον κύκλον τῆς* **αὐτονόμου δράσεως** *καὶ ἐνεργείας τῶν ἐν λόγῳ νομικῶν προσώπων ἢ ἐπιχειρήσεων, δύνανται καὶ δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὑποχρεωτικὴν κεκτημένοι δύναμιν* (in wie ferne als zu Recht bestehend anzusehen sind)» πρβλ. καὶ Βενιζέλου κατὰ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀγωγὴν ἐπὶ ἀποζημιώσει, ἀνελθοῦσαν μέχρι τῶν ἑβδομήκοντα τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ὑπὸ κρίσιν αὐτοῦ ἤδη οὖσαν, ἐν ᾗ θίγεται καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο.

(3) Φυσικὸν δίκαιον· πρβλ. καὶ Σοφοκλέους Ἀντιγόνην.

(4) Μήτοι καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ πολιτείᾳ, πρὸ τριμήνου μόλις, δὲν ἐπισυνέβη ἡ ἀπόλυσις ἰσοβίου δικαστοῦ συνεπείᾳ παρεμβάσεως τῆς πολιτείας εἰς τὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ θεωρηθέντος ὅτι προσέκρουε καὶ προσέβαλλε τὴν περιωπὴν καὶ τὸ συναίσθημα τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, ἰσοτιμίας καὶ ὁμοτιμίας ἐν τῷ δικαστικῷ σώματι; Ἐκ τούτου συνάγομεν τὴν ὕπαρξιν ἀμειλίκτου, καὶ οἱονεὶ κατὰ συνθήκην, καὶ ἐκ προκαταλήψεως, ἴσως δέ, ὑπερβολικῶς πως οὐτωσὶν ὑποτυπουμένου ἀπαιτήματος τῆς σημερινῆς κοινωνίας, τοῦ νὰ μὴ θίγηται (;) ἡ κοινωνικὴ περιωπὴ [τῆς τάξεως] τῶν ὁμοβάθμων ὑπαλλήλων διὰ τοῦ γάμου συναδέλφου αὐτῶν τυχὸν μετὰ προσώπου δημοσίᾳ ἐγνωσμένης ἢ ἄλλως ἀνωμολογημένης αἰσχρᾶς διαγωγῆς.

(1) Πρβλ. Βαυαρίαν, ἔνθα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐπεψηφίσθη παρὰ τῆς Διαίτης ἐπαύξησις τῆς μισθοδοσίας δι' ἐπιδόματος ὑπὲρ τῶν, μεταξὺ ἱεραρχικῶς ἰσοβάθμων, ἐγγάμων ὄντων ὑπαλλήλων τῶν, εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Βαυαρίας ἀνηκόντων, σιδηροδρόμων ὡς καὶ ἑτέρων τινῶν κλάδων τῆς διοικήσεως. Κατὰ τὰς, ἐν τῇ ἐν λόγῳ Διαίτῃ, συζητήσεις ἐτονίσθη καὶ ἐξήρθη τὸ *κοινωνιστικὸν* ἀπαίτημα ἵνα, τὸ Δημόσιον, σεβόμενον τὴν ἀξιοπρέπειάν του, φροντίσῃ καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν, καθὸ ἐγγάμων, ὑπεχόντων βαρυτέρας κοινωνικὰς καὶ οἰκογενειακὰς ὑποχρεώσεις ὑπαλλήλων αὐτοῦ, [ἅτε τοῦ ἐγγάμου βίου συνεπάγοντος μείζονας τοιαύτας τοῦ ἀγάμου].

Τὰ κωλύματα [ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην τῆς λέξεως σημασίαν] τῆς κατηγορίας ταύτης, φέρουσι καθαρῶς ἰδιωτικόν χαρακτῆρα, ἔχουσι δ' ἔτι καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἰδιωτικοῦ δικαίου συνεπειῶν (1), λίαν ἀμφισβητήσιμον (2) ἔννομον κῦρος (ἄλλως τοῦ νομικοῦ κύρους τοῦ παρὰ ταῦτα τελεσθέντος γάμου κατ' ἀρχὴν παραμένοντος ἀθίκτου), ἑτέρων δ' ἐκ *τούτων* ἀποτελούντων οἱονεὶ «*ἄγραφον δίκαιον*»(3) (4). Οὐχ ἧττον καίτοι ἀκροθιγῶς, αἱ ἀπαγορεύσεις αὗται ἐδέησε ν' ἀποτελέσωσιν ἐν προκειμένῳ ἀντικείμενον τῆς ἡμετέρας μελέτης καὶ ἐρεύνης, λόγῳ τῆς παρατηρουμένης ὁσημέραι αὐξήσεως τῆς τε κοινωνικῆς σπουδαιότητος καὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν.

Ἀντίστοιχον συμβαίνει ἐν ἅπασι τοῖς μεγάλοις Κράτεσιν, ἰδίᾳ συνεπείᾳ τῶν ἀνακινηθέντων μεγάλων σοσιαλιστικῶν ζητημάτων, λαβοῦσιν εὐρυτέραν πρόνοιαν περὶ τῆς εὐπρεποῦς παραστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν πολυωνύμων καὶ πολυειδῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ἰδιωτικῶν τε καὶ δημοσίων (1).

Τὴ ἐξήγησιν τῆς ἐκ πρώτης ὄψεως ἀνεξηγήτου φαινομένης ταύτης πληθώρας κωλυμάτων καὶ ἀπαγορεύσεων φρονοῦμεν ὅτι δέον ν' ἀναζητήσωμεν ἐν τῷ ὅτι, καθὼς ὁ ρυθμὸς (Stil, Bauart) ἢ ὁ συρμὸς (Mode), ἔτι καὶ μετὰ τὴν ὑποκατάστασίν των δι' ἑτέρων διαδεχομένων αὐτούς), ἀντιπαρερχόμενοι διά τινος ἐποχῆς δὲν ἐξαφανίζονται τέλεον, ἐπαφίνουσι δὲ τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των, ἀποτυποῦντες ταῦτα ὑφ' οἱανδήποτε μερικὴν μορφὴν καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα *ρυθμῷ καὶ συρμῷ* ὡς ἐκδηλώσεσι τοῦ ὑφισταμένου βαθμοῦ πολιτισμοῦ κοινωνίας τινός, *οὕτω* καὶ ὁ ἀρχαῖος χριστιανικὸς πολιτισμὸς μετὰ τῶν διαφόρων αὐτοῦ φάσεων καὶ πολιτικῶν περιπετειῶν ἐπέβαλον ἑκάστοτε τὴν σφραγῖδα τῆς διαβάσεως καὶ τῆς ποικιλομόρφου ἐξελίξεώς των, ἐπαφέντες εἰσέτι ἀποτετυπωμένα τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν ἴχνη. Ἡ δὲ χριστιανικὴ κοινωνία χωρὶς νὰ ἐξοβελίσῃ κἂν ἕτερα παλαιωθέντα καὶ ὑπὸ τὸ κράτος ἀρχαιοτέρου πολιτισμοῦ εἰσαχθέντα κωλύματα, οὐδαμῶς ἐπαύσατο διηνεκῶς ἀποδεχομένη νέα ἐπιπροστιθέμενα, ἔτι καὶ ἐκ θρησκευτικῶν ἢ ἑτέρων *προλήψεων*(1), *σεμνοτύφων συνηθειῶν*(2) καὶ *δεισιδαιμόνων ἕξεων* (3) ἀπορρεύσαντα· οὕτω δὴ προέκυψεν ἐν τῷ πολιτειακοκοινωνικῷ ἡμῶν καθεστῶτι ἡ παρελκύνουσα ἀνεξάντλητος χορεία τῶν κωλυμάτων, ἀπαγορεύσεων κτλ.

---

(1) (3) Λ. χ. ἡ μὴ τέλεσις γάμων, παρ' ἡμῖν μὲν ἐν ἡμέρᾳ *Τρίτῃ* τῆς ἑβδομάδος, ἐν τῷ λοιπῷ δὲ πλείστῳ μέρει τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐν ἡμέρᾳ *Παρασκευῇ* (ἅτε ἡμέρᾳ τοῦ σταυρικοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ), καθὸ *ἀποφρᾶσι* λογιζομέναις. Ἐπίσης παρ' ἡμῖν ἐν ἡμέρᾳ Τετάρτῃ συνῳδὰ καὶ τῇ ἀρχαίᾳ τοῦ λαοῦ παροιμίᾳ «*ὅλα μας ἀνάποδα καὶ ὁ γάμος τὴν Τετάρτην*».

(2) Μή τοι εἰς τί ἄλλο ἀποδοτέον τὴν ἐνιαχοῦ, ἰδίᾳ παρά τισι τῶν μεσημβρινῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, τοπικῶς καθ' ὅλου κρατῆσαν ἔθος (συνήθειαν), καθ' ὃ δὲν εἴωθε νὰ τελῶνται γάμοι ἐν *μηνὶ Μαΐῳ*, ὡς καταφαίνεται καὶ διὰ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῆς μηνιαίας στατιστικῆς αὐτῶν;

νείοι ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ὁμολογιούχων χαρακτηριζόμενος. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἐκπροσώπησις προσέκρουσεν ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸ θεμελιῶδες δικονομικὸν δόγμα nul ne plaide en France par procureur, τοὐτέστιν, ἵνα ὁ ἀντιπρόσωπος ἐγείρῃ ἀγωγὴν ἐκ μέρους τῶν ὁμολογιούχων ἔδει ὅπως ἀναφέρῃ ὀνομαστὶ ἅπαντας τοὺς ὁμολογιούχους· καὶ ὅμως εἶπον ἐν Γαλλίᾳ (Lyon Caen, op.cit § 593) ὅτι ἀρκεῖ ἡ παραίτησις διὰ δηλώσεως ἐν τῷ συστατικῷ τοῦ δανείου ἐγγράφῳ, ἅτε τοῦ δόγματος μὴ ὄντος δημοσίας τάξεως.

Πολλάκις οἱ ἀνώνυμοι ὁμολογιοῦχοι ἀποτελοῦσι συνεταιρισμὸν πρὸς προστασίαν τῶν κοινῶν αὐτῶν συμφερόντων. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ συνεταιρισμὸς οὗτος δὲν θεωρεῖται ὡς ἐμπορικὴ οὔτε ὡς ἀστικὴ ἑταιρεία, διότι δὲν ἐπιδιώκει κέρδη.

Ἐν Ἑλλάδι ὁ συνεταιρισμὸς τῶν ἀνωνύμων ὁμολογιούχων δύναται νὰ θεωρηθῇ δυνάμει τῶν ἀρχῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου περὶ νομικῶν προσώπων ὡς νομικὸν πρόσωπον εἴτε ὡς σωματεῖον εἴτε καὶ ὡς ἵδρυμα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἀντιπρόσωπος θεωρεῖται ὡς ἐκπροσωπῶν τὸν συνεταιρισμὸν καὶ ἐκφράζων τὴν βούλησιν τοῦ νομικοῦ προσώπου. Ἡ τοιαύτη νομικὴ προσωπικότης δύναται νὰ δοθῇ εἴτε σιωπηρῶς εἴτε καὶ σιωπηρῶς διὰ τοῦ συστατικοῦ τοῦ δανείου ἐγγράφου, ὅπερ διὰ τῆς ἐγγραφῆς ἀποδέχονται ἅπαντες οἱ ἀνώνυμοι ὁμολογιοῦχοι. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι, ἐν τῷ συστατικῷ τοῦ δανείου ἐγγράφῳ, δέον ὅπως καθορίζωνται ἔστω καὶ ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς τὰ τῆς τοιαύτης ἐκπροσωπήσεως, ἥτις ἄλλως δὲν εἰκάζεται.

IV

Ἐν Γερμανίᾳ εἰσὶ λίαν συνήθη τὰ ἐπὶ ἀνωνύμοις ὁμολογίαις ἐνυπόθηκα δάνεια. Ἀλλὰ καὶ ἡ Γερμανία εἶνε τὸ Κράτος, ὅπερ ἔχει εἰδικὸν περὶ τούτου νόμον, ἤτοι τὸν νόμον τῆς 6 Δεκεμβ. 1899 περὶ τῶν κοινῶν δικαιωμάτων τῶν κομιστῶν ὁμολογιῶν.

Κύριος σκοπὸς τοῦ νόμου τούτου ὑπῆρξεν ἡ διοργάνωσις τῶν ὁμολογιούχων εἰς ἕνωσιν δυναμένην νὰ προστατεύῃ τὰ κοινὰ τῶν ὁμολογιούχων συμφέροντα· διότι, ἐν ᾧ οἱ μέτοχοι, πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων αὐτῶν ἔχουσι κοινὴν ἕνωσιν, τὴν ἑταιρίαν, οἱ ὁμολογιοῦχοι δὲν ἦσαν ὀργανωμένοι εἰς ὁμάδα, ἀλλ' ἕκαστος προήσπιζε τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα· τοῦτο ὅμως παρουσίαζε σπουδαῖα ἀτοπήματα ἰδίως διὰ τοὺς ἔχοντας ὀλίγας ὁμολογίας καὶ τοὺς μακρὰν τῆς ἕδρας τῆς ἑταιρίας οἰκοῦντας.

Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον οἱ ὁμολογιοῦχοι δύνανται νὰ συνέλθωσιν εἰς γενικὴν συνέλευσιν, ἔνθα δύνανται νὰ ἐκλέξωσιν ἕνα ἀντιπρόσωπον ἐκπροσωποῦντα αὐτούς. Οὗτος δύναται νὰ παρίσταται κατὰ τὰς συνεδρίας τοῦ συμβουλίου τῆς ἑταιρίας.

Ἰδιαίτατα ὅμως διὰ τὴν παροῦσαν μελέτην ἡμῶν ἐνδιαφέρει τὸ ἄρθρον 19 ἔχον ὧδε: «Ὁσάκις ὁ ἀντιπρόσωπος ὁ διορισθεὶς ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ὁμολογιούχων προσάγῃ τὰ πιστώματα τῶν ὁμολογιούχων, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐπισυνάψῃ τοὺς τίτλους τῶν ὁμολογιῶν ἐν τῇ προσαγωγῇ. Ἀλλ' ἡ ἐμφάνισις τῶν τίτλων εἶνε ἀναγκαία πρὸς λῆψιν τῶν σχετικῶν μερισμάτων, ἐπὶ διανομῆς γινομένης πρὸς τοὺς ὁμολογιούχους· οἵτινες ὅμως δύνανται καὶ ἀτομικῶς νὰ προβῶσιν εἰς τοιαύτην εἴσπραξιν.»

Κατὰ ταῦτα καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἐπὶ πτωχεύσεως ἡ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως, ἀρκεῖ διὰ τὴν κατάταξιν ὁλοκλήρου τοῦ ἐπὶ ἀνωνύμοις ὁμολογίαις δανείου σημείωμα ἁπλοῦν ἄνευ προσαγωγῆς αὐτῶν τούτων τῶν τίτλων,

V

Πλὴν τοῦ ρηθέντος εἰδικοῦ Παγγερμανικοῦ νόμου ὑφίστανται ἐν Γερμανίᾳ πλεῖστοι νόμοι τῶν κατ' ἰδίαν Κρατῶν, οἷον τῆς Πρωσσίας τῆς 14 Αὐγούστου 1905, τῆς Βαυκαρίας τῆς 18 Μαρτίου 1906, οἵτινες ἐν μέρει κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ Παγγερμανικοῦ ἀστικοῦ Κώδηκος.

Ὁ τελευταῖος, ἐν ἄρθροις 1189 καὶ 1270 ἀναγράφει διατάξεις τινας περὶ ἐνυποθήκων ἀνωνύμων ὁμολογιῶν καὶ ἐκπροσωπήσεως τούτων.

Ἡ Αὐστρία διὰ δύο νόμων τῆς 25 Ἀπριλίου 1874 καὶ τῆς 5 Δεκεμβρίου 1877 ἐρρύθμισε τὰ κατὰ τὰς ἀνωνύμους ἐνυποθήκους ὁμολογίας.

Ὡσαυτως ρυθμίζει ταῦτα καὶ ὁ βελγικὸς νόμος τῆς 18 Μαΐου 1873 περὶ ἑταιρειῶν ἐν ἄρθρῳ 70.

Γ. Δυοβουνιώτης

ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟΝ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΜΑΤΩΝ

Εἰς ἄλλο μέρος παραθέτομεν σκέψεις τινὰς ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ζωτικωτάτου ζητήματος, ὅπερ προεκάλεσε τὰς ὡραίας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐννοίας τὰς περιεχομένας ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελέως πρὸς τοὺς παρ' Ἐφέταις κ. κ. Εἰσαγγελεῖς, ἧς τὰ κυριώτερα μέρη ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

«Ἡ αἰτιολογία τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν βουλευμάτων εἶνε θεσμοθέτημα προϋπάρχον τοῦ Συντάγματος, ὅπερ ὅμως καὶ τὸ Σύνταγμα καθιέρωσεν ἐπιτακτικῶς καὶ ἡ ποινικὴ δικονομία διὰ τῶν ἄρθρ. 81, 92, 497 περιέλαβεν ὡς περιέχον ἀπαραιτήτους ἐγγυήσεις κατὰ τοῦ αὐθαιρέτου. Ἡ αἰτιολογία εἶνε ἡ ἐσωτερικὴ δημοσιότης, εἶναι ὁ λύχνος, ὃν εἰσάγομεν ἐν τῇ συνειδήσει καὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ δικαστοῦ, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ λόγοι, οἵτινες παρακινοῦσιν αὐτὸν νὰ παραδεχθῇ ἀγωγὴν τινὰ ἢ ἀπορρίψῃ αὐτήν, νὰ καταδικάσῃ ἢ ἀθωώσῃ, εἶνε λόγοι ἐξαγόμενοι ἐκ τοῦ δικαίου. Μόνον ἡ αὐθαιρεσία δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς αἰτιολογίας. Πᾶς ὅμως δικαστὴς ἐκδίδων ἀπόφασιν, ὀφείλει νὰ ἀποδεικνύῃ, ὅτι καλῶς ἐδίκασε καὶ οὐχὶ παραβλέπων τὸν νόμον, Αἱ αἰτιολογίαι δίδουσι τὸ μέτρον τῆς ἀξιαστῶν δικαστῶν.

»... Ἀπόφασίς τις ἢ βούλευμα δύναται νὰ εἶνε ὀρθὴ ἐν τῷ διατακτικῷ, ἂν καὶ κακῶς ἠτιολογημένη, καὶ διαφεύγει τὴν ἀναίρεσιν, ἀλλ' ἔχει ὀλιγωτέραν βαρύτητα ἐκείνης, ἣν θὰ εἶχεν ἂν δι' ἀλληλουχίας προτάσεων ἐπίσης εὐκρινῶν καὶ ἀληθῶν εὕρισκέ τις ἀπόδειξιν ἄμεμπτον τῆς ὀρθότητος τοῦ διατακτικοῦ.

»Δύο μέθοδοι αἰτιολογίας ὡς πρὸς τοῦτο εἶνε. Ἡ μία ἁπλῆ καὶ πρόχειρος, γιγνομένη διὰ τῆς ἐγκρίσεως τῶν αἰτιολογιῶν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ἡ δὲ ἑτέρα, μᾶλλον κοπιώδης, συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν σύνταξιν ὅλως ἰδίαν.

Ἡ πρώτη εἶνε ἐν χρήσει ὅταν ἐπικυροῖ, ἐκτὸς ἐὰν αἱ αἰτιολογίαι ἐπολεμήθησαν ἰσχυρῶς ὡς κακῶς ὑποστηρίζουσαι τὸ διατακτικόν, ὅτε χρήζει ἀντικρούσεως ἡ γενομένη τοιαύτη προσβολή, ἡ δὲ δευτέρα ὅταν μεταρρυθμίζῃ.

»Καὶ ὅταν ὅμως ἐπικυρώνωσιν, εἶνε ἀδύνατον τὰ ἀνώτερα δικαστήρια νὰ μὴ εὑρίσκωσι τὸ μέσον, ἂν οὐχὶ νὰ φέρωσιν ἰσχυρότερα ἐπιχειρήματα τῶν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, τοὐλάχιστον νὰ δίδωσιν εἰς τὴν αἰτιολογίαν νέον τύπον, ὅστις πλέον σύντομος ἢ πλέον ἐκτεταμένος, κατὰ τὰς περιστάσεις, δύναται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰς βαθμὸν σαφηνείας ἐπὶ πλέον.

»Φρονοῦμεν ὅτι ἐπὶ τῆς διατάξεως ταύτης περ.ττὸν ἦτο νὰ ἐφελκύσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν κ. Εἰσαγγελέων, διότι τόσον στοιχειῶδες εἶνε τὸ καθῆκον τοῦτο, ὥστε δὲν ἦτο ἀνάγκη κἂν ὑπομνήσεως τούτου. Ἅπαντες τρέφουσι τὴν δικαίαν προσδοκίαν, ὅτι οἱ δικασταί, μεριμνῶντες καὶ περὶ τῆς ἰδίας ἀξιοπρεπείας, σπεύδουσι νὰ δίδωσι λόγον τῶν ἀποφάσεών των συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἀμελεῖται τὸ καθῆκον τοῦτο. Τούτου ἕνεκα ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν σύντονον προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῆς περὶ τῆς ἀνάγκης τῶν αἰτιολογιῶν διατάξεως τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς Ποινικῆς δικονομίας.

Ἐφιστῶντες ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὴν ἀκριβῆ τούτων ἐκτέλεσιν, προστίθεμεν ὅτι δὲν θέλομεν τοῦ λοιποῦ ἀφήσει ἀνεξέλεγκτον πᾶσαν τούτου παράλειψιν».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ

Σήμερον Σάββατον, τῇ 5 Μ. Μ. ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Ποιν. Δικαίου κ. Π. Γιωτόπουλος θέλει ἐκφωνήσῃ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἡ ἐπιστημονικὴ ἀνακαίνισις τοῦ Ποιν. Δικαίου καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία*» ἐναρκτήριον αὐτοῦ λόγον.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 494 τῆς 21 Ἰανουαρίου 1906 ἀποφάσεώς του δεχθὲν τὴν ἀπὸ 24 Μαρτίου 1904 ἀγωγὴν τοῦ Κωνσταντίνου Ἀθανασίου Σιδέρη ἢ Γκόγκα κατὰ τῆς συζύγου του Γεωργούλας τὸ γένος Κωνσταντίνου Παπᾶ, κατοίκων Γραμματικοῦ, ἐκήρυξε διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τούτων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 ὑφιστάμενον γάμον.

Ἀθήνησι 10 Νοεμβρίου 1906.

Ὁ τοῦ Κωνσταντίνου Σιδέρη
πληρεξ. δικηγόρος
Γ. Δ. Μαντᾶς

ΑΓΩΓΗ

Νικολάου Μεγαρίτου κατοίκου Ἀθηνῶν

κατὰ

Εὐαγγέλου Κακουριώτου κατοίκου τέως Ἀθηνῶν καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς καὶ Κωνσταντίνου Ἀλεξανδροπούλου κατοίκου Ἀθηνῶν.

Ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν

Ὁ πρῶτος τῶν ἐναγομένων ἀπεδέχθη ἐν Ἀθήναις τὴν ἐν Πειραιεῖ ἀπὸ 28 Σ)βρίου 1906 ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ δευτέρου ἐναγομένου Κωνστ. Ἀλεξανδροπούλου καὶ εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγὴν συναλλαγματικὴν ἐκ δραχ. 700 πληρωτέαν μετὰ μῆνας τρεῖς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της ὑπὸ τοῦ ἀποδέκτου ἐνταῦθα καὶ εἰς τὸ κατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος. Τὴν συναλλαγματικὴν ταύτην ὁ ἐκδότης διὰ τακτικῆς καὶ νομίμου ὀπισθογραφήσεως μετεβίβασεν εἰς τὴν ἰδίαν μου διαταγὴν καὶ κυριότητα λαβὼν τὸ ἰσάξιον αὐτῆς, λήξασαν δὲ δὲν ἐπλήρωσεν οὐδεὶς τῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων ἐναγομένων καὶ οὕτω πρὸς διαφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων μου κατὰ τοῦ ἐκδότου διεμαρτύρησα ταύτην διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1906 καὶ ὑπ' ἀριθ. 21836 διαμαρτυρικοῦ του συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Δημητρίου Βουζίκη.

Ἐπειδὴ οἱ ἀντίδικοι εἶνε ὑπόχρεοι ἀλληλεγγύως καὶ εἰς ὁλόκληρον ἕκαστος εἰς ἐξόφλησιν τοῦ ποσοῦ τῶν δρ. 700 τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς ὡς καὶ τῶν τῆς διαμαρτυρήσεως ἐξόδων μετ' ἀντιγράφου, ἐπιδόσεως καὶ λοιπῶν ἐκ δρ. 10 ἐν ὅλῳ δρ. 710 μετὰ τοῦ νομίμου τόκου αὐτῶν πρὸς 9 ο)ο ἐτησίως ἀπὸ τῆς διαμαρτυρήσεως (29 Δ)βρίου 1906) μέχρις ἐξοφλήσεως καὶ διὰ προσωπικῆς αὐτῶν κρατήσεως, καθ' ὃ ἔμποροι κατὰ κύριον καὶ σύνηθες ἐπάγγελμα, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως καὶ ἀποδοχῆς τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς.

Διὰ ταῦτα

καὶ τὰ κατὰ τὴν συζήτησιν, εἰς ἣν καλοῦνται οἱ ἀντίδικοι ἐμπροθέσμως ἐνώπιον τοῦ ἀνωτέρω δικαστηρίου.

Ἐξαιτοῦμαι

Νὰ γείνῃ δεκτὴ ἡ ἀγωγή μου καὶ ὑποχρεωθῶσιν οἱ ἀντίδικοι ἀλληλεγγύως καὶ διὰ προσωπικῆς αὐτῶν κρατήσεως νὰ μοὶ πληρώσωσι εἰς ἐξόφλησιν τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς δρ. 700 καὶ τὰ τῆς διαμαρτυρήσεως κτλ. ἔξοδα δρ. 10, ἐν ὅλῳ δρ. 710 ἐντόκως πρὸς 9 ο)ο ἐτησίως ἀπὸ τοῦ Διαμαρτυρικοῦ (29 Δ)βρίου 1906) μέχρις ἐξοφλήσεως καὶ νὰ καταδικασθῶσιν εἰς τὰ ἔξοδα καὶ τέλη.

Ἀρμόδιος δικαστ. κλητὴρ ἐπιδότω νομίμως τὴν παροῦσαν πρός τε τὸν ἐνταῦθα ἀντίδικον καὶ τῷ κ. Εἰσαγγελεῖ τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν διὰ τὸν ἀγνώστου διαμονῆς ἐναγόμενον, ἐπιμελούμενος ἅμα καὶ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τῆς παρούσης.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Ἰανουαρίου 1906.

Ὁ Πληρεξούσιος Δικηγόρος
ΓΡΗΓ. ΙΩΑΚΕΙΜ ΙΩΣΗΦ

Ἤδη ἀντιπαρερχόμεθα πρὸ τοῦ, διὰ τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομολογικῶν συνθηκῶν τῆς σήμερον δημιουργηθέντος, κωλύματος τοῦ γάμου **ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἀναγκαίου εἰσοδήματος,** φέροντος οὐχὶ πλέον νομικόν, ἀλλ' ἐμπειρικῶς πρακτικὸν χαρακτῆρα.

Εἰς **τοῦτο** ἀποδοτέον κατὰ μέγα μέρος, *οὐ μόνον* τὴν ἐν τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ παρατηρουμένην, ὁσημέραι προϊοῦσαν, στατιστικῶς δὲ βεβαιουμένην, **τάσιν πρὸς ἀγαμίαν** καὶ εὐθὺν λόγον τῆς συντελουμένης αὐξούσης διαδόσεως τοῦ πολιτισμοῦ, —ἅτε ἐπαγομένου αὔξησιν τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν καὶ δαπάνης, —*ἀλλὰ καὶ τὴν* **ἀτυχῆ ἔκβασιν** *οὐκ εὐαρίθμων ἐκ τῶν ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας συναπτομένων γάμων.* Ὁπωσδήποτε ἐν τῷ κοινωνικῷ **τούτῳ φαινομένῳ,** δυστυχῶς καὶ ἀναμφιρρήστως εὑρίσκει ἐπαλήθευσιν τὸ ἀρχαῖον ἀπαισιόδοξον κοινωνιολογικὸν θεώρημα τῆς οἰκονομολογικῆς σχολῆς τοῦ Μάλθου καίτοι ἐν οὐσιωδῶς ἥσσονι μέτρῳ ἢ ὅσῳ ἰσχυρίσθη ὁ ἀρχηγὸς ταύτης.

Ἡ θεωρία αὕτη ὑπετυπώθη παρὰ τοῦ Μάλθου ἐν τῷ οἰκονομολογικῷ αὐτοῦ νόμῳ *(ἀρχῇ)* ὅτι: «*τῆς μὲν παραγωγῆς τῆς γῆς [ἐκ προϊόντων, ἰδίᾳ καρπῶν, δημητριακῶν κτλ.] αὐξούσης κατ' ἀριθμητικὴν πρόοδον, τοῦ δὲ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων αὐτῆς κατὰ γεωμετρικήν, ἐκ τοῦ τοιούτου συνέπονται ἀναγκαίως ἤτε αὔξησις τῆς δυστυχίας* (miseria), *καὶ ἡ προαγωγὴ τῆς ἀγαμίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Οἱ [ἄνθρωποι] πενόμενοι, θὰ κατανοήσωσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποφυγῆς τῶν ἐπιγαμιῶν· εἴτε καθὸ ἀδυνατοῦντες ν' ἀντίσχωσι καὶ ἀντεπεξέλθωσιν εἰς τὰς ὁσημέραι μείζονας ἀνάγκας καὶ τὰς δαπάνας ἀντιστοίχους ταύταις, διὰ τοῦ γάμου δὲ ἀναγκαίως αὐξούσας λόγῳ τῶν ἐπιπροστιθεμένων οἰκογενειακῶν βαρῶν· εἴτε λόγῳ προληπτικοῦ* (1) *καὶ συνέσεως* (2) *μέτρου, διότι αἱ τοιαῦται ἐπιγαμίαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δυστυχεῖς ἀποβαίνουσαι, ἀναγκαίως ἤθελον ἀπολήξῃ,* **τὸ μὲν,** *εἰς διάστασιν* (1), *ἄρδην ματαιοῦσαν καὶ ἀντικειμένην εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῶν,* **τὸ δὲ,** *εἰς ἀκατονόμαστον ἀθλιότητα τῶν ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν κόσμον ἀγομένων τέκνων, ἐγκαταλειπομένων οὕτως εἰς τὴν τύχην των*».

Τὸ **διοικητικὸν κώλυμα** γάμου ἀργεῖ σήμερον· εἶχε θεσπισθῇ πρὸς ἀποφυγὴν δυναμένης νὰ ἐπισυμβῇ καταχρήσεως ἐξουσίας (excès de pouvoir) παρεχομένης ἐκ διοικητικοῦ ἀξιώματος ἐπάγοντος ἐκ μέρους τῶν ὑπηκόων ὑποχρέωσιν πρὸς ὑποταγὴν καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰ κελεύσματα τῆς κατὰ τόπους ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Ἡ ἐκ τοῦ διοικητικοῦ κωλύματος ἀπαγόρευσις κατ' Ἰουστινιάνειον δίκαιον ἴσχυε μεταξὺ παντὸς ἐν ἐπαρχίᾳ ἄρχοντος ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μετὰ γυναικὸς ἐκ τῆς ἐν ᾗ ἄρχουσιν ἐπαρχίας (1.38) pr. 23. 2, l. 6 C.(5.4).

Ὁ δὲ Λέων ὁ Σοφὸς ἀπηγόρευσε καὶ αὐτὴν τὴν μνηστείαν. Τὸ **ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς κοινωνικῆς τάξεως** κώλυμα γάμου ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ἀστικοῦ δικαίου ἀργεῖ σήμερον, οὐδεμιᾶς νῦν κατὰ τὸ δίκαιον ὑφισταμένης κοινωνικῆς *διακρίσεως* (1), *ἀνήκει* δὲ μᾶλλον εἰς τὴν ἱστορικὴν τοῦ παρελθόντος ἐξέλιξιν.

Τοῦ κωλύματος τούτου ἐξερχομένου ὅθεν τῶν ὁρίων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ἐκρίνομεν ἀναγκαῖον ἐν εἰδικῇ προσεχῶς ἐκδοθησομένῃ πραγματείᾳ ἡμῶν «**Περὶ μοργανατικοῦ γάμου**» (2), νὰ ἐκταθῶμεν εὐρύτερόν πως καὶ ἐγκύψωμεν εἰς τὴν μελέτην **αὐτοῦ** ἀπὸ ἀπόψεως τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τοῦ Δημοσίου Δικαίου, ἰδίως δὲ τοῦ Συνταγματικοῦ καὶ τοῦ Δικαίου τῆς Πολιτείας. Καὶ τοῦτο ἐπὶ τῷ τέλει, ἵνα αἵ τε νομικαὶ καὶ αἱ κοινωνικοπολιτικαὶ συνέπειαι τοῦ νῦν εἰσέτι οὐχὶ σπανίου, παρὰ τῇ πλειονότητι τῶν ἀνασσόντων οἴκων ἐν ἰσχύϊ θεσμοῦ *τούτου*, καταστῶσι καταφανέστεραι καὶ μᾶλλον εὐεξήγητοι.

ΤΕΛΟΣ

(1) (2) Κατ' Αὐστρ. Ἀστ. Κώδικα (§ 53), μεταξὺ τῶν νομίμων λόγων, ὧν ἕνεκεν εὐλόγως δύναταί τις ἐνασκῶν Οἰκογενειακοῦ Δικαίου ἐξουσίαν ἢ ἐπιμέλειαν ν' ἀποποιηθῇ νὰ δώσῃ τὴν πρὸς γάμον συγκατάθεσίν του, εἶνε ὅτι ὁ εἰσέτι ὑπεξούσιος ἢ ὑπὸ ἐπιμέλειαν τελῶν μελλόνυμφος, διὰ τοῦ γάμου τούτου θὰ περιίστατο εἰς ἔνδειαν καὶ στερήσεις λόγῳ προφανοῦς ἐλλείψεως τοῦ ἀναγκαίου εἰσοδήματος («Mangel an dem nötigen Einkommen»)

(1) Ὁ Γερμ. Ἀστ. Κῶδιξ ἐν § § 1360 καὶ 1389 συνιστῶν καὶ προβλέπων τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ συζύγου πρὸς συντήρησιν τῆς συζύγου καὶ καταβολὴν τῆς δαπάνης τοῦ συζυγικοῦ βίου καθορίζει (ἐν § 1567 ἐδ. 1) «*τὴν ἐπὶ ἐνιαυτὸν κακόβουλον ἐγκατάλειψιν*» (bösliche Verlassung) καὶ τὴν «*παράλειψιν τῆς διατροφῆς τῆς συζύγου*» του, μεταξὺ τῶν πρώτων τοῦ διαζυγίου λόγων.

(1) Πρβλ. Ἑλλ. Συντάγμ. Ἄρθρ. 3

(2) [Matrimonium morganaticum sive ad legem salicam].